ИЛҺАМ МӘНБӘЈИ

Бөјүк Октјабр сосиалист ингилабынын 60 иллик јубилеји һәм дә дөвләтимизин јени Конститусијасынын гәбулу кими, мисилсиз сијаси-игтисади, ичтимаи әһәмијјәтли бир һадисәјә тәсадүф едир. Инди бүтүн дүнјада бәллидир ки, ССРИ-дә јени Конститусијанын јаранмасы, һәр шејдән әввәл, өлкәмизин сон гырх илдә һәјатын бүтүн саһәләриндә газандығы наилијјәтләрдән доғур. Гырх илин дөрд или совет халғынын бүтүн гүввәси тәпәдән-дырнаға кими силаһланмыш гәсбкар дүшмәнлә өлүм-дирим вурушуна, соннакы илләр исә бәрпа ишләринә сәрф олунса да, өлкәмиздә кедән «бөјүк, принсипиал дәјишикликләр, ичтимаи һәјатын бүтүн саһәләринә әһатә етмишдир». Бу гырх ил, бир ајдан сонра шанлы јубилејини бајрам едәчәјимиз, бәшәријјәтә азадлыг, бәрабәрлик, гардашлыг бәхш едән, сүлһ вә әмин-аманлыға јол ачан Октјабр сосиалист ингилабындан кечән 60 илин бөјүк бир һиссәсидир.

Вәтәнимизин инкишаф јолуна нәзәр салanда алтмыш ил әрзиндә совет адамларынын әсрләрә сығышмајан парлаг әмәлләринин шаһиди олуруг. Өлкәмизин кечдији бүтүн тарихи мәрһәләләрдә бу јүксәлишин әсас тәканверичи гүввәси даим Ленин идеаларына әсасланан доғма Коммунист Партијамыздыр. Чохмилләтли совет халғынын авангарды Совет Иттифағы Коммунист Партијасы сосиалист демократијасына, халгларын, милләтләрин бәрабәрлијинә, инсанларын рифаһынын јүксәлишинә, онларын һүгугларынын горунмасына хидмәт едир. Буна көрә дә һәр бир совет вәтәндашы өзүнү бөјүк, үдрәтли Вәтәнинин саһиби сајыр. Өлкәмизин јени Конститусијасынын умумхалг мүзакирәси буну бир даһа нүмајиш етдирди.

Јеткин сосиализм чәмијјәтинин манифести олан бу сәнәдин мүзакирәсинә һеч бир совет вәтәндашы биканә галмады. Бу, белә олмалы иди. Советләр өлкәсинин инкишафына, чичәкләнмәсинә, даһа да гүввәтләнмәсинә әлверишли әмин јарадан Совет Сосиалист Республикалары Иттифағынын јени Конститусијасынын бүтүн маддәләринә әсланда совет халғы өз фәдакар јарадычы әмәји илә јазмышдыр. Тәсадүфи дејилдир ки, јени Конститусијанын мүзакирәси заманы тәклифләрин чохунда **сосиализмдә әмәјин ролу** мәсәләсинә тохунулмушдур. «Һәр бир адамын азад инкишафы һамынын азад инкишафы үчүн шәртдир» принсипинә әсасланан совет чәмијјәтинин јүксәлиши адәмләримизын јарадычы әмәјиндән, имканларындан максимум истифадә едилмәсиндән асылыдыр. Она көрә дә јени Конститусија лајиһәсинин мүзакирәсиндә ирәли сүрүлән тәклифләр сәнајенин, кәнд тәсәрруфатынын, елмин, мәдәнијјətин бүтүн саһәләриндәки имканларын ашкара чыхарылмасына јөнәлдилмишдир.

Сов.ИКП МК-нын Баш катиби, ССРИ Али Совети Рәјасәт һеј'әтинин сәдри, Конститусија комиссијасынын сәдри Л. И. Брежнев јолдаш доғгузунчу чағырыш ССРИ Али Советинин нөвбәдәнкәнар једдинчи сессијасындакы мә'рузәсиндә демишдир: «Конститусија лајиһәсинин мүзакирәси бир чох чәһәтдән Конститусија мәтнинин өзүнүн тәһлил едилмәси чәрчивәсиндән хејли кәнара чыхмышдыр. Мүзакирә һәјатымызын совет адамларыны дүшүндүрән ән мүһүм мәсәләләри һагғында ачыг сөһбәтә, һәгигәтән үмумхалг сөһбәтинә чеврилмишдир. Зәһмәткеш коллективләри вә ајры-ајры вәтәндашлар дөвләт органларынын вә ичтимаи тәшкилатларын фәалијјәтинин мүхтәлиф чәһәтләри барәсиндә һаглы, чох заман кәскин тәнгиди мүлаһизәләр сөјләмиш, иши јахшылашдырмаг, нөгсанлары арадан галдырмаг үчүн тәдбирләр тәклиф етмишләр».

ССРИ Али Советинин сессијасында бүтүн гардаш республикалар кими, Азәрбајчан ССР-ин нүмајәндәләри дә јүксәк трибунадан, халгымыз адындан јени Конститусијанын лајиһәсини үрәкдән бәјәндикләрини билдирмишләр. Ејни заманда, онлар Азәрбајчан халғынын сон илләр тәсәрруфатын бүтүн саһәләриндә газандығы наилијјәтләрдән дә данышмышлар.

Сов.ИКП МК Сијасі Бүросу јазылдығына намизәд, Азәрбајчан КП МК-нын биринчи катиби һејдәр Әлијев јолдаш 1 октјабр 1977-чи ил тарихли «Правда» гәзетиндә дәрч олунмуш «Биз совет халғыјыг» адлы мәгаләсиндә јазмышдыр: «Халгларын Ленин достлуғу, гардашлығы гардашлыг јардымы вә әмәкдашлығы тәсәрруфат-сијаси вәзифәләрин мүвәффәгијјәтлә јеринә јетирилмәсинин рәһни олмуш вә олмагдадыр. Әввәллər олдуғу кими, бизим дөврумүздә дә Совет Азәрбајчанында газанылмыш бүтүн наилијјәтләр вә көләчәкдә көрүләчәк бүтүн илләр инкишаф етмиш сосиализм чәмијјәти кими, совет халғынын сарсылмаз бирлији кими мөһкәм бир тәмәлә әсасланыр».

Республика сәһмәткешләринин әлдә етдији бөјүк мүвәффәгијјәтләр, һәр шејдән әввәл, елә бу сарсылмаз бирлијә хидмәт едир.

Халғымызын шәрәфли әмәји јарадычы зијалыларымызы да руһландырмышдыр, әдәбијјат вә ичтәсәнәт саһәсиндә бир сыра санбаллы әсәрләрин јаранмасына сәбәб олмушдур.

ССРИ-нин јени Конститусијасы өлкәмизин бүтүн халгları кими, Азәрбајчан халғы үчүн дә коммунизм гуручулуғунда јени илһам мәнбәји олачағдыр. Буна көрә дә һамымыз Леонид Илич Брежнев јолдашын ССРИ Али Советинин јүксәк трибунасындан сөјләдији бу фикирлә там разыјыг: «Бәли, бу Әсас Ганун бизим үрәјимиздәндир!».

ҮРӘКДӘН БӘЈӘНИРИК

ОСМАН САРЫВӘЛЛИ,
халг шаири

Дүнјаја нур сачыр

Ахтар сәһәралары, ахтар чөлләри,
Ришәсиз бир ағач, бир битки вармы?
Јағышда, јағмурда, туфанлы күндә
Көкүсү, бүнөврәсиз чинар дурармы?

Торпаға күвәнир һәр дәниз, һәр чај,
Истәр дәрин олсун, истәрсә дајаз.
Бүнөврәсиз олса, әсассыз олса—
Учар, өз јериндә даг да дајанмаз!

Јенә дә бир олду сөзүјлә иши—
Мөһкәм е'тибары сынанды халгын.
Гызыл гәләмијлә партијамызын
Ән бөјүк китабы јаранды халгын.

Бизим ән мүгәддәс китабымыздыр,
Үрәкдән бәјәнир, севирик ону.
Дүнјаја нур сачыр дөвләтимизин
Ганунлар гануну—Әсас Гануну.

Јүксәк идеалларын тәчәссүму

Октјабр күнәши 60 ил бундан әввәл өлкәмизин бөјүк-лу-кичикли бүтүн халгларынын тәлејинә сөјмәз ишыг саҹды. 60 илдир ки, достлуг вә азадлыг гәласи олан Вәтәнимиз тарихи Октјабр бајрамы күнләрини гәһрәман халгымызын һүнәр, гәләбә рапортлары илә гаршылајыр.

Бу илки Октјабр бајрамы хүсусилә әламәтдардыр. Милјон-милјон совет адамы јени Конститусија лајиһәсинин мүзакирәсиндә фәал иштирак етдиләр. ССРИ Али Советинин бу күнләрдә кечирилмиш сессијасында Совет Иттифағы Коммунист Партијасы Мәркәзи Комитәсинин Баш катиби, ССРИ Али Совети Рәјасәт һеј'әтинин сәдри, Конститусија комиссијасынын сәдри Л. И. Брежнев јолдаш демишдир: «Конститусија лајиһәсинин мүзакирәси бир даһа көстәрмишдир ки, совет чәмијјәтинин Коммунист Партијамыз әтрафында сых бирләшмиш бүтүн синифләринин вә социал групларынын, бүтүн милләтләринин вә халгларынын, бүтүн нәсилләринин вәһдәти нечә мөһкәм вә нечә јарадычы бир вәһдәтдир».

Јени Конститусијанын ингилаби мүдрикликлә, инсана гајғы илә долу олан маддәләриндә өлкәмизин нәһәнк адлымларла ирәлиләјишини бүтүн адлынлығы илә көрүрүк вә үрәјимиз фөрәһлә долур. Она көрә ки, Конститусијада ганун шәклиндә тәсдиғини тапан чаһаншумул наилијјәтләрин газанылмасында биз дә өз гүввә вә бачарығымызы әсиркәмәмишик. Јахшы билирик ки, халг ишиндә, дөвләт ишиндә иштирак еләмәк үчүн бүтүн имканлары бизә сосиалист гурулушумуз, сосиалист Конститусијамыз вериб. Буржуа өлкәләриндә јашајан јазычылар белә бир сәадәтдән мәһрумдурлар.

Халгла, дөвләтлә јазычынын јеклиндә бирлији анчаг бизим өлкәмиздә, бизим гурулушумузда мүмкүндүр. Бу бирлији дә, биринчи нөвбәдә, Конститусијамыз тә'мин едир: сәнәтә вә сәнәткара дөвләт гајғысыны ганун кими ирәли сүрүр, бәдии сөзләт јарадычылары үчүн һәр чүр шәраит вә имкан јарадыр.

Сүлһ арзусу габагчыл сәнәткарларын илһамла тәранүм еләдији ән бөјүк, ән ишыглы гајәдир. Јени Совет Конститусијасында дөвләтимизин сүлһсевәр харичи сијасәтинин хүсуси јеј олунмасы сәнәт вә әдәбијјат адамларынын да үрәјиндән олмушдур.

Әкәр бир јада салсаг ки, буржуа дөвләтләри капиталын мәнафејн тәләб едәндә дүнја мүһарибәләри төрәдиблər, кәләләринин да тырмаҹы илә јоллара дөвләтмәкдә силаһ вериб ғырғына кетмәјә мәчбур едиблər вә бунуң ганунун сәвијјәсиндә тәсбит едиблər, онда бизим јени Конститусијамызда сүлһсевәр харичи сијасәт һагда хүсуси бөлмәнин мә'на вә һикмәти даһа ајдын олар. Дөвләтимизин сүлһ сијасәти бүтүн дүнјада әсил әһәмәт адамларына гајғыдан ирәли көлир, гурулушумузун кечәк инсанпәрвәрлик тәчәссүму олдуғуну тәсдиг едир.

Јени Конститусија газандығымыз мүвәффәгијјәтләрини мөһтәшәмлијинә бир дә көзумүз гаршысында чаландырыр, өлкәмизин көзәл бу күнүндән, даһа парлаг сабаһындан хәбәр верир. Зәманәмизин бу бөјүк, тарихи сәнәдин ше'рләјәтә, поезија илә долу идеалларымызын парлаг тәчәссүмүдүр.

Мир ЧӘЛАЛ

НӘЧИБ МӘГСӘДЛӘР НАМИНӘ

Дөвләтимизин Әсас Ганунунун кениш вүс'әтлә кечән үмумхалг мүзакирәси көстәрди ки, өлкәмизин вәтәндашлары һәјатымызын даһа да чичәкләнмәси наминә өләриндән көләни әсиркәмир, мүәссисәдә, колхоз тарлаларында, шахталарда вә нефт мә'дәнләриндә, мәдәнијјәт очагларында сәрф олунан һәр күнүн, һәр дәгигәнин гәдриниș билир. Бөјүк Октјабрын 60 иллик јубилејини јүксәк әмәк наилијјәтләри илә гаршыламаға чалышырлар. Совет адамлары дөврүмүзүн јени тәләбини дәриндән дујдуғлары үчүн Совет Сосиалист Республикалары Иттифағынын јени Конститусијасынын тәбии вә зәрури һал кими гәбул етдиләр.

Биз Әсас Ганунумузу ифтихарла нәзәрдән кечиририк: онун елә бир маддәси тапылмаз ки, гурулушумузун демократик руһу, һуманист мөвгеји, ССРИ-нин истәр дахили, истәрсә дә харичи сијасәти ифадә олунмасын.

28-чи маддәдә дејилир: «ССРИ-нин харичи сијасәти ССРИ-дә коммунизм гурулмасы үчүн әлверишли бејнәлхалг шәраит тә'мин етмәк, дүнја сосиализминин мөвгеләринин мөһкәмләтмәк, халгларын милли азадлыг вә ичтимаи тәрәгги үгрунда мүбаризәсинә јардым көстәрмәк, тәчавүзкарлыг мүһарибәләринин гаршысını almаг вә ичтимаи гурулушлары мүхтәлиф олан дөвләтләрин динч јанашы јашамаг принсипини ардычыл сүрәтдә һәјата кечирмәк мәгсәдини дашыјыр».

Догрудан да, сон вахтларда бејнәлхалг аләмдә баш верән һадисәләри бир даһа көзумүз өнүнә кәтирсәк, көрүрүк ки, Коммунист Партијасынын, Совет дөвләтинин, дөврүмүзүн көркәмли ичтиман-сијаси хадими Л. И. Брежнев јолдашын рәһбәрлији илә совет адамларынын сүлһ вә демократија, көркинлијин әнинләмәси вә силаһланманын гаршысынын алынмасы үгрунда ардычыл фәалијјәти; лап бу јахынларда ССРИ харичи ишләр назири А. А. Громыконун АБШ-ын президенти Картерлә, дөвләт катиби Венсләә көрүшләри, онун БМТ Мәчлисиндә иштиракы һәм Конститусијада дејиләнләри, һәм дә Сов.ИКП XXV гурултајынын сүлһ программы-сы там әкс етдирир.

Бүтүн бунлар исә өз новбәсиндә бәдии јарадычылыгла, естетика илә мәшгул олан зијалылары, сәнәт адамларыны руһландырыр, онларда көзәллијин вә камиллијин гәләбәсинә инам јарадыр. Партијанын XXV гурултајынын гәрарларындан көлән вәзифәләр вә сәнәтин гаршысында дуран естетик проблемләр бир-бириндә гырылмаз телләрлә бағлыдыр.

Биз буржуа тәблиғаты вә инсанлары реал аләмдән узаглашдырмаға чалышан мүртәче буржуа сәнәти илә мүбаризә шәрәфлиндә јашајырыг. Әлбәттә, һәјат ганунларына әсасланан совет инчәсәнәти бу мүбаризәдән һәмишә алнысағ чыхмышдыр. Бунунла белә, сәнәткарларымыз совет гурулушу һаггында бөһтанлар гурашдыран, реализмин һүдудларыны ичтимаи-тарихи шәраитдән вә зәминдән тәфрид едән, порнографик вә зоракылыг сәһнәләри илә күтләләрин бејнини думаландыран сәнәт мөһтәкирләринә гаршы сајғылыг көстәрмәли, фираван, хошбәхт һәјатымызын јүксәк бәдии һәлгини вермәјә чан атмалыдырлар.

Гурурла дејә биләрик ки, бөјүк совет халгынын, дүнјанын бүтүн тәрәггипәрвәр адамларынын хидмәтиндә дуран чохмилләтли совет инчәсәнәтинин кениш фәалијјәтиндә Азәрбајчан театрынын да өз пајы вардыр. Мүхтәлиф вахтларда назырланмыш ән јахшы тамашаларымыз бу нечиб мәгсәдин һәјата кечирилмәсиндә мүәјјән рол ојнајыб. Сәһнә хадимләримиз көләчәкдә дә сосиалист һәјат тәрзинин естетик тәчәссүмүнә сә'ј көстәрәчәкләр.

Мәһди МӘММӘДОВ,
ССРИ халг артисти.

Ән бөјүк шәрәф

Нечә күндүр ки, дүнја ичтимаијјәтинин көзү јенә Москваја дикилмишдир. Бүтүн совет адамлары тәрәфиндән гызғын мүзакирә олунан јени Конститусијамызын лајиһәси ССРИ Али Советинин дөгузунчу чағырыш нөвбәдәнкәнар једдинчи сессијасы тәрәфиндән јекдилликлә бәјәнилмишдир. Инди һамы—фәһлә дә, колхозчу да, зијалы да Әсас Гануну мүзакирә етмишдир: «Халгларын Ленин достлуғу, гардашлыг гардашлыг јардымы вә әмәкдашлығы тәсәрруфат-сијаси вәзифәләрин мүвәффәгијјәтлә јеринә јетирилмәсинин рәһни олмуш вә олмагдадыр. Әввәллər олдуғу кими, бизим дөврүмүздә дә Совет Азәрбајчанында газанылмыш бүтүн наилијјәтләр вә көләчәкдә көрүләчәк бүтүн илләр инкишаф етмиш сосиализм чәмијјәти кими, совет халғынын сарсылмаз бирлији кими мөһкәм бир тәмәлә әсасланыр».

Республика сәһмәткешләринин әлдә етдији бөјүк мүвәффәгијјәтләр, һәр шејдән әввәл, елә бу сарсылмаз бирлијә хидмәт едир.

Халғымызын шәрәфли әмәји јарадычы зијалыларымызы да руһландырмышдыр, әдәбијјат вә ичтәсәнәт саһәсиндә бир сыра санбаллы әсәрләрин јаранмасына сәбәб олмушдур.

ССРИ-нин јени Конститусијасы өлкәмизин бүтүн халгları кими, Азәрбајчан халғы үчүн дә коммунизм гуручулуғунда јени илһам мәнбәји олачағдыр. Буна көрә дә һамымыз Леонид Илич Брежнев јолдашын ССРИ Али Советинин јүксәк трибунасындан сөјләдији бу фикирлә там разыјыг: «Бәли, бу Әсас Ганун бизим үрәјимиздәндир!».

— Биз дә үрәкдән бәјәнирик!

Ханымана ӘЛИБӘЈЛИ